

Slutreplik till Tino Sanandaji av Johan Norberg & Fredrik Segerfeldt

28 januari, 2013

Detta har hänt: Tino Sanandaji har skaffat utrymme på [DN Debatt](#) att recensera vår bok [Migrationens kraft](#) genom att påstå att den ligger bakom Centerns förslag om fri invandring (som partiet tog ställning för innan vi skrev boken), vilket sägs förklara väljarflykten (som till ca 80 procent skedde innan C tog ställning för fri invandring. Vi [svarade](#) och nu har han [svarat](#) igen.

I sitt svar kommer Tino Sanandaji med nya felaktigheter och använder sig av en utpräglad halmgubberetorik. Vi tycker att det är viktigt att visa och dokumentera det för att alla ska kunna bedöma sakfrågorna, men också för att Sanandaji snabbt har blivit en central referens för invandringskritiker i svensk debatt. Man ska inte lastas för vilka sympatisörer man får, men det innebär att en granskning av hur vederhäftig Sanandaji är samtidigt blir ett sätt att bedöma kvaliteten på de referenser som invandringskritiker rör sig med.

Eftersom debatten i hög utsträckning har kommit att handla om vad forskare på området har sagt, och Sanandaji allt mer ersätter referenser i sak med stora ord och höga hästar (*"Norbergs och Segerfeldts amatörmässiga kunskaper", "inte nödvändigtvis går att lita på", "inte har grundläggande kunskap om hur akademien fungerar"* osv) har vi lagt in länkar och sidhänvisningar till alla citat så att alla ska kunna kontrollera påståendena själva. I vår bok pekade vi på flera studier som visar att invandring i allmänhet gynnar mottagarlandet. Anmärkningsvärt nog nämner Sanandaji inte dessa studier och argumenterar inte emot dem. I stället [åberopar](#) han tre ekonomer som på ett eller annat sätt ska ha lyft fram en bild som avviker från vår:

- 1) Greg Mankiw
- 2) Jan Ekberg
- 3) George Borjas

Det närmast otroliga är att när Sanandaji har möjligheten att alldeles på egen hand välja ut tre ekonomer som ska ge en bild motsatt vår, hamnar han snett i samtliga tre fall och ger en felaktig bild av vad de står för.

1) Citatet från Mankiws lärobok kommer från en annan ekonom ([sid 387](#)). Mankiws egen uppfattning, vilket vi dokumenterade, är motsatsen till den Sanandaji framför. Mankiw menar att invandring är en vinst för mottagarlandets ekonomi och sammanfattar skråets uppfattning med [orden](#) "ekonomer, som grupp, tenderar att vara pro-invandring" och "ekonomer har en relativt enig syn" om invandringens förtjänster.

2) Citatet från Ekberg – *”summan av dessa effekter är mycket små eller obefintliga”* – kommer från ett annat avsnitt än Sanandaji påstår. Det handlar inte om invandringens effekt på ett lands ekonomi, utan på dess effekter på löner och sysselsättning för de infödda (sid 11). I det citatet framför Ekberg alltså motsatsen till Sanandajis uppfattning att invandring undergräver de inföddas löner.

3) Citatet Sanandaji använder – *”The net economic benefits from immigration are very small and could even be negative”* är bara hälften av en mening. Genom att inleda citatet med ett versalt T döljer han att det finns en inledning på meningen, som är minst lika central: *”Because the immigration surplus is only on the order of \$6 billion, however, it is evident that the net economic benefits from immigration are very small, and could even be negative.”* (sid 9)

Även Borjas, den mest utpräglade invandringsskeptikern bland migrationsforskarna, menar alltså att invandrarna ger en vinst för mottagarlandets ekonomi – precis det Sanandaji ifrågasätter – även om han anger en lägre siffra än andra forskare. Men Borjas menar också att det finns statsfinansiella kostnader som detta ska vägas mot. Vilket – hoppsan – råkar vara något vi skriver om i vår bok. För den som bara känner till vår bok genom Sanandajis beskrivning kan det vara värt att påpeka att vi i den skriver:

”Numera innebär invandringen [till Sverige] en statsfinansiell belastning, på mellan 1,5 och 2 procent av BNP. Detta på grund av den låga sysselsättningsgraden bland utrikes födda. När många lever på bidrag i stället för att jobba får de mer från staten än vad de betalar in.” (sid 49)

Sanandajis nya försvarslinje

I sin andra DN Debatt-artikel försvarar Sanandaji sina selektiva eller felaktiga citat så här:

1) Greg Mankiw är ointressant i denna diskussion, eftersom han inte forskar om migration, och vårt försök att stödja oss på Mankiw *”visar ... att det inte nödvändigtvis går att lita på Norberg när han citerar forskning”*. Detta är inte seriöst. Vi har ju inte stött oss på Mankiw. Han finns inte ens med som referens i vår bok, för att han liksom Sanandaji inte är migrationsforskare (Det enda Sanandaji har publicerat om migration är en uppsats med rubriken *”The international mobility of the super-rich”*.)

Det var Sanandaji som nämnde Mankiw som auktoritet – tills vi visade att Mankiw tyckte motsatsen mot det Sanandaji hävdar. Då är plötsligt inte Mankiw viktig längre, då är det bara en *”privat”* uppfattning. Och då är vi plötsligt oseriösa och opålitliga, enligt Sanandaji, för att vi talar om vad Mankiw tycker. Detta är inte vetenskap, det är inte ens polemik. Det är parodi.

Att det bara skulle vara privata åsikter Mankiw uttrycker är för övrigt inte sant, eftersom han uttalar sig om vad som är konsensus bland ekonomer – motsatsen till Sanandajis åsikter – men det är en mindre avgörande poäng. Intressantare är att Sanandaji här snabbt byter fot och säger att det är den ekonom Mankiw citerar – Pia Orrenius – som är den verkliga experten på dessa frågor. Det köper vi. Låt oss då titta på vad Orrenius säger i det avsnitt Sanandaji (och Mankiw) citerar:

"High-skilled immigration has good economic effects – it adds to GDP growth. It also has beneficial fiscal effects – the impact on government finances is large and positive. ... With low-skilled immigration, the economic benefits are there as well but have to be balanced against the fiscal impact, which is likely negative." (sid 387)

Orrenius gör alltså samma uppdelning som vi: effekterna på tillväxt respektive statsfinanser. Hon menar att högkvalificerade invandrare förstärker båda. När det gäller lågkvalificerade invandrare säger hon att det också finns dessa positiva effekter på ekonomin – återigen motsatsen till det Sanandaji påstår – men måste balanseras mot statsfinansiella effekter, som troligen är negativa – vilket återigen är exakt det vi skriver i vår bok.

Det kan också nämnas att Orrenius i samma intervju påpekar att *"inte mycket av nedgången"* i löner kan förklaras med invandring – och menar att forskningsläget pekar på ca 1 till 3 procent – återigen tvärtemot Sanandajis utgångspunkt. (Orrenius råkar dessutom i likhet med Mankiw vara för att liberalisera invandringen till USA.)

Återigen har alltså Tino Sanandaji valt ut en auktoritet som tycker motsatsen till det han själv påstår är etablerad sanning. Det enda som återstår för honom är väl att i en replik nu säga att Orrenius inte är så intressant, att detta bara är privata åsikter och att vi visar att vi är oseriösa när vi fäster så stor vikt vid hennes åsikter. Vi börjar bli vana vid sådana debattmetoder.

2) Att Sanandaji lyfte ut ett Jan Ekberg-citat från ett avsnitt om (bristande) påverkan på inföddas löner och sysselsättning och låtsades att det handlade om (bristande) påverkan på landets tillväxt förklarar han med att påverkan på ekonomin ofta går genom löner och sysselsättning, och om det inte påverkas negativt för infödda *"så är det samma sak"* som att säga att det inte finns stora ekonomiska vinster. Att vi inte förstår det beror på våra *"amatörmässiga kunskaper"*.

Men även om Sanandaji hade rätt i att det skulle vara den enda modell som kan förklara tillväxt är det två olika resultat, som undersöks på två olika vis och behandlas separat av forskarna, även av Ekberg. Att lyfta en slutsats från ett område och påstå att det gäller ett annat är slarvigt eller ohederligt. Men dessutom är sambandet omtvistat. Det finns andra faktorer och förklaringsmodeller och exempelvis Orrenius – som Sanandaji nyss såg som den centrala auktoriteten – anser att det finns tillväxtvinster trots att löner för infödda inte trycks ned.

En akademisk ekonom i vår närhet skriver skämtsamt till en av oss i ett mail: *"Sanandaji använder bara härskarteknik när han skriver att vi gör så här i akademien. Där har vi ju tvärtom regeln att vi aldrig förfalskar citat – när det lätt kan kontrolleras."*

I ett senare avsnitt konstaterar Jan Ekberg att det är svårt att empiriskt mäta tillväxteffekterna, vilket är något annat än att vi skulle veta att de är små eller obefintliga. Ekberg hänvisar emellertid inte till de studier vi refererar i vår bok, och vissa kom efter att han skrev sin rapport. De studier han redogör för (sid 55f) tyder ändå i allmänhet på vagt positiva resultat. Och det verkligt centrala är att han menar att resultatet har att göra med invandrades förvärvsfrekvens – vilket är vad vi hävdar.

Eftersom invandrare har en gynnsammare ålderssammansättning än infödda (de kommer ofta hit i arbetsför ålder utan att Sverige har kostat på dem barnomsorg och utbildning) hade det enligt Ekberg räckt om invandrare 2006 hade en förvärvsfrekvens 8 procentenheter under den som gäller för infödda med båda föräldrar födda i landet för att de ska bidra lika mycket till de offentliga finanserna som de kostar: *"Vid ytterligare förbättring av invandrabefolkningens sysselsättningsgrad vänder riktningen i inkomstfördelningen och det blir en intäkt för den infödda befolkningen."* (sid 77)

Hur vi får upp förvärvsfrekvensen är vad vi egentligen borde diskutera, och vad vi ägnar ett kapitel åt att diskutera i vår bok. I den diskussionen verkar Tino Sanandaji inte vilja bidra med något annat än påståendet att det inte går.

3) Vad gäller George Borjas har Sanandaji inget mer att säga (det behöver inte betyda något, vi vet vad utrymmesbegränsningar vill säga).

Ett stickspår

I vår DN Debatt-artikel ville vi hastigt visa att det inte bara är vi som drivs av principer och värderingar, det gör också Sanandaji – men motsatta. Därför exemplifierade vi så här:

"En gång formulerade han 'Sanandajiprincipen' – att vi ska se upp med att välkomna invandrare, för de röstar på vänstern."

På sin [blogg](#) skriver Sanandaji nu: *"Detta är oärligt, det är inte vad Sanandajiprincipen säger. Sanandajiprincipen är överhuvudtaget inte normativ, den handlar om politisk teori."* Och denna teori är att liberaler/libertarianer inte kan vara för fri invandring med avskaffad välfärdsstat, för invandrarna röstar vänster och kommer därför att rösta för att välfärdsstaten bevaras/återskapas. Ja, formulerad så är Sanandajiprincipen icke-normativ. Men det finns inget

oärligt med vårt referat, eftersom Sanandaji (ja, mannen bakom principen) använder den i normativt syfte: för att förespråka minskad invandring.

Här skrev han att invandrarnas väljarbeteende innebär att republikanerna borde minska den mexikanska invandringen och motsätta sig legalisering av de miljontals papperslösa invandrare som redan bor i USA och "Dessutom måste republikanerna minska den legala invandringen av lågkvalificerade arbetare". I debatt om principen ser han sig tvungen att konstatera "Jag är inte emot elitinvandring", det är alltså "bara" de lågkvalificerade som ska stängas ute. I en debatt om de svenska implikationerna av invandrares röstbeteende får Sanandaji denna fråga av en annan ekonom:

"Om lågutbildade som inte är svenska medborgare bör hållas borta från Sverige eftersom de förväntas medföra högre offentliga utgifter, varför bör inte barn som inte är svenska medborgare (eftersom de ännu inte existerar) hållas borta från Sverige om de på samma sätt förväntas medföra högre offentliga utgifter?"

Sanandajis svar är inte att det bara är en politisk teori och inte en normativ princip, eller att det är oärligt att påstå att han vill att lågutbildade "hålls borta från Sverige". Hans svar är tvärtom mycket tydligt, bekräftar frågeställningen och ger ett skäl till den:

"För att barn genom arv uppfyller kriterierna för aquisition av title till medborgarskap. Barn får liksom ärva privat egendom, trots att de inte har tjänat ihop de."

Med andra ord, Sanandaji tycker faktiskt just att vi ska "se upp med att välkomna invandrare, för de röstar på vänstern." Ja, mer än så, vi ska tydligen stänga dem ute helt, om de inte tillhör en elit.

Det är inte enda gången Tino Sanandaji säger det som tycks ge honom debattpoäng just i detta ögonblick, även om det strider mot det han sade i går. Ett lite underhållande exempel är när han plötsligt höjer en amerikansk anhängare av fri invandring till skyarna bara för att åstadkomma en osmickrande jämförelse för en av oss:

"Caplan har inga problem med att missförstå och ägnar sig inte åt att oärligt insinuera främlingsfientlighet. Johan Norberg borde söka inspiration bland seriösa akademiker som Bryan Caplan, inte bland mjuka tänkare på kultursidorna."

Jo, när det gäller att ställa Norberg i sämre dagar passar det att höja Caplan till skyarna. Skälet till att det är en smula underhållande är att det inte alls låter så när det är Caplan själv som Sanandaji debatterar, då är det tvärtom dennes karaktär och sanningslidelse som ifrågasätts av Sanandaji:

"I know I can't persuade Bryan Caplan of this, because in my experience he is too ideologically dogmatic regarding open borders" skriver Sanandaji en gång och hävdar att denne verkar basera sina argument på *"the alternative reality that Bryan Caplan has constructed in his head"* Eller för att **summera**: "I have no respect for Bryan Caplan ever"

Halmgubberetorik

Med tanke på Tino Sanandajis problem med att visa att ens de referenser han själv väljer ut stödjer hans sak är det förvånande att han – och hans anhängare i de sociala medierna – håller ett så högt och triumfatoriskt tonläge i denna debatt. Men det beror på att vi verkligen misslyckas med en sak: att ge belägg för saker vi inte tycker.

Tino Sanandaji debatterar nämligen genomgående med halmgubberetorik. Han konstruerar ett påstående vi inte gjort, för att sedan visa att det inte stämmer, och sedan triumferande påpeka att vi inte ger några argument för det. Dessutom bygger han ofta sitt angrepp på lösryckta meningar tagna ur sitt sammanhang. Ett iögonfallande exempel är Mankiw-anklagelsen ovan.

(Sanandaji: "Mankiw tycker x", Vi: "Nej, Mankiw tycker inte alls x, han tycker y", Sanandaji: "Oj, kolla vad oseriösa de är, de bygger sitt resonemang på Mankiw, som inte ens är migrationsforskare.")

Sanandaji skriver också att vi *"påstår att det finns forskningskonsensus att lågkvalificerad invandring ökar tillväxten och gör fri invandring till en vinstaffär"*. Det har vi aldrig skrivit. Vi skriver uttryckligen att det beror på om man liberaliserar politiken så att fler arbetar. Vi skriver också att så inte är fallet i Sverige i dag:

"Vi har i de föregående kapitlen beskrivit invandring som en av de stora tillgångarna för ett samhälle ... Men så ser inte vardagen alltid ut i Sverige." (sid 83)

Vi presenterar däremot i vår bok ett antal vetenskapliga källor som både teoretiskt och empiriskt visar att invandring i allmänhet och när förvärvsfrekvensen är tillräckligt hög är en samhällsekonomisk vinst. Sanandaji förklarar aldrig varför dessa källor skulle vara felaktiga, utan låtsas i stället som att vi har påstått något annat. Däremot är det riktigt att vi har skrivit att ett av sätten på vilken migration ökar tillväxten är att den medger ökad specialisering: *"Vi tjänar alltså mer på invandringen ju mer olika oss invandrarna är. Att Afghanistan, Somalia och Irak är stora sändarländer bådar alltså gott, åtminstone ur detta perspektiv."* (vår kursivering av de fyra ord som Sanandaji utelämnar när han citerar, sid 50).

Sanandaji må ogilla slutsatsen, men han har fel när han påstår att den inte stöds av forskningen. Som en tongivande migrationsforskare slår fast:

"Natives do gain, however, whenever the skill composition of immigrants differs from that of natives. In fact, the immigration surplus is maximized when the immigrant flow is composed of exclusively unskilled or exclusively skilled workers."

Vem det var? Den ledande migrations skeptikern – den av Sanandaji anförda auktoriteten George Borjas (sid 13f). (Borjas går vidare och påpekar att i en modell med kapital i produktionen tjänar landet förstås mer på om invandrarna är mer högkvalificerade, men slutsatsen att det är bra om de skiljer sig från de infödda kvarstår.)

Och vidare: Nej, vi har aldrig skrivit att vi är *"nöjda med somaliernas situation i USA"*, utan konstaterat att deras sysselsättningsgrad är dubbelt så hög där som i Sverige. Och det skrev vi i ett stycke som handlade om påståendet att invandrare är obenägna att arbeta. I stället verkar det alltså vara så att invandrare anpassar sig efter de regelverk som gäller i olika länder. Nej, vi skriver inte att *"liberalisering skulle lösa problemet med integration"*. Vi skriver att reformer av lönebildning, skatter, arbetsrätt och bidragssystem skulle minska svårigheten för utrikes födda att få ett jobb.

Till frågan om oärlighet

Avslutningsvis påstår Sanandaji att vi är oärliga för att vi inte skriver rent ut att fri invandring förutsätter att vi omprövar välfärdsstaten. Det är intressant. Eftersom han läst vår bok så noga har han förmodligen sett följande mening ett antal gånger: *"Det är sannolikt sant att man inte kan ha helt fri invandring samtidigt som man har en välfärdsstat av svenskt snitt."* (sid 89) Och vi skriver i ett annat avsnitt i boken uttryckligen att valet av hur fri invandringen och hur begränsad välfärdsstaten ska vara måste göras utifrån ens egna värderingar: *"Vi två vill gå ganska långt när det gäller att riva den inre gränsen [arbetsrätt, höga ingångslöner, höga skatter och bidrag]. Friheten att röra sig över den yttre gränsen väger tyngre än små inkomstskillnader bland dem som redan finns inne i landet. ... Den som är mer känslig för inkomstskillnader inom landet kan ta det varligare."* (sid 135)

Antingen är Sanandaji inte en så noggrann läsare som han vill ge intryck av, eller så måste vi till slut tyvärr återgälda hans eget misstänkliggörande av vår hederlighet och ställa frågan vem det egentligen är som är oärlig.

Johan Norberg & Fredrik Segerfeldt

För mer information besök www.migro.se